

Nr 307.

Av herr **Bagge m. fl.**, om anslag för bidrag till inköp av konstgödsel i de fyra nordligaste länen.

Under hänvisning till vår huvudmotion om Norrland (A. K. 305) framställa vi i denna specialmotion yrkande angående konstgödsel.

Den s. k. Norrlandsutredningen framhöll i sitt betänkande (Sveriges offentliga utredningar, sid. 94—95) vikten för jordens brukande och skötsel av att gödselmedel tillföres Norrland i tillräcklig grad. För rationellt tillgodogörande av jordens produktionsförmåga erfordrades att konstgödsel kom till större användning. Som regel ansåg kommittén, att användningen av konstgödsel i Norrland med hänsyn till jordens beskaffenhet ej var tillfyllest, och fortsatte:

»Visserligen användes såväl fosfat som kalisalter genomsnittligt per arealenhet i ungefär samma utsträckning som i riket i övrigt. Behovet av dessa konstgödselmedel är emellertid betydligt större i Norrland, särskilt å dess myrodlingar, än i jordbruksbygderna i södra och mellersta Sverige. Vid en tillfredsställande användning av den naturliga gödseln och med hänsyn till växtodlingens karaktär i Norrland är kvävebehovet däremot icke så stort där som annorstädes. Det oavsett måste även användningen av kvävegödselmedel anses vara för ringa. Som utredningen givit vid handen, är det vidare ofta så, att den naturliga gödseln tillföres jorden endast en gång i växtföljden, varigenom ur densamma utvinnes betydligt mindre, än som eljest kunna ske. För närvarande säljas kaligödselmedel banfritt alla större hamnar till ett och samma pris bortsett från hamnar norr om Härnösand, där ett tillägg utgår med 30 öre för deciton. Kvävegödselmedel sådana som svavelsyrad ammoniak, kalksalpeter och chilesalpeter försäljas också till enhetliga priser banfritt tariffhamn. Vidare levereras superfosfat banfritt alla större hamnar (tariffhamnar) till priser, som med 70—130 öre för deciton överstiga priset banfritt fabriken. För vissa andra konstgödselmedel har man att räkna med en del frakttillägg, som dock i allmänhet äro rätt obetydliga. Då konstgödseln dessutom som regel importeras till och upplägges i de större hamnarna om höstarna, är det tydligt, att priserna i hamnstäderna äro ganska ensartade. Däremot har man att räkna med kostnaderna vid transport från hamnstäderna. På grund av att de norrländska jordbrukarna i regel utgöras av småbrukare, som endast kunna företaga inköp i små partier, bliva dessa kostnader ofta betydande.»

För vår del vilja vi förorda att bidrag till inköp av konstgödsel — med begränsning till de fyra nordligaste länen — lämnas av staten i analogi med om än i andra former än vad hittills utgått för kalk. Vi finna detta desto starkare grundat som jordbrukarna i de nordligaste länen därigenom skulle stimuleras till odling av fodermedel och göra sig mera oberoende av inköp från utlandet av fodermedel eller foderkakor. Dylika bidrag skulle sålunda i särskild grad vara ägnade att ge det norrländska jordbruket en stöt framåt i riktning mot ökad lönsamhet. Parallellt härmed borde försöksverksamheten på detta område stimuleras.

Angående förbrukningen av konstgödsel i de fyra nordligaste länen ha vi från Svenska lantmännens riksförbund för året 1934/35 erhållit följande uppgift:

Superfosfat.....	14,741 ton
Thomasfosfat.....	551 »
Chilesalpeter.....	528 »
Ammonsulfat.....	1,618 »
Syntetiskt kväve.....	431 »
Kalisalt 40 %.....	4,800 »
» 20 %.....	1,115 »
	23,784 ton.

Vid bestämmandet av den storlek, som statsbidrag till inköp av konstgödsel lämpligen borde ges, får man räkna med att kostnaderna för inköp till följd av vissa frakt- och lagringstillägg genomsnittligen kunna bli högst inemot 1 öre högre per kilogram vid inköp i Norrbotten än i mellersta Norrland. Den största prisdifferensen står dock, som Norrlandsutredningen framhållit, i samband med transporterna från kusten till inlandet. Det torde emellertid ej vara görligt att differentiera bidraget inom ett och samma län alltefter avståndet till kustområdena. Däremot anse vi ej blott det genomsnittligt något högre inköpspriset utan även andra skäl tala för att jordbrukarna i Norrbottens län erhålla ett högre bidrag än jordbrukarna i de tre övriga länen. I anslutning härtill och för att göra denna hjälp effektiv föreslå vi att bidraget i Norrbottens län fastställs till 3 öre och i de tre andra länen till 2 öre per kg. Bestämmelserna angående kontrollen, som väl lämpligen bör ske genom samarbete mellan hushållningssällskapen och försäljningsorganisationerna, torde vid bifall till motionen utformas av Kungl. Maj:t.

Med ledning av de ovan återgivna försäljningssiffrorna, som sedan dess ej nämnvärt torde ha ändrats, och under hänsynstagande till att utlämnandet av statsbidrag måste komma att öka användningen av konstgödsel torde man kunna räkna med ett anslagsbehov av omkring 700,000 kr. Då en ransonerings av de anslagna medlen skulle vara förenad med de största svårigheter och dessutom strider mot det allmänna syftet med denna stödverksamhet, finna vi det ofrånkomligt att anslaget erhåller karaktären av förslagsanslag. Subsidiärt äro vi beredda att godtaga att medlen tagas ur jordbrukets prisregleringsfond.

Åberopande ovanstående motivering hemställa vi,

att riksdagen under nionde huvudtiteln till en ny anslagspost: Bidrag till inköp av konstgödsel i de fyra nordligaste länen, måtte bevilja ett förslagsanslag av 700,000 kronor att disponeras enligt av oss ovan angivna grunder.

Stockholm den 23 januari 1938.

Gösta Bagge.

Karl Magnusson.

Martin Skoglund.

Erik Nylander.

Ivar Anderson.

Gunnar Persson.

R. Lundqvist.

Torgil G. von Seth.